Onor. Biblioteci Universitatii Cluj.

Cenzurat

ÁRA 4 LEI

XXVII-IK ÉVFOLYAM, 260. SZÁM

FIZETÉSI Á
Helyben Vidéke
ente. . 600 720 L.
lévre . 300 360 L.
havonta 50 60 L.
Külföldre a helybeli
áknak kétszerese
Egyes szám ára külföldön: 1500 osztr. korona, 1 szokol, 2 cseh., Egyes szám ára Bukureştiben és a helybeli pályaudvaron 3 L. 50 b.

NAGYVÁRADI NAPLÓ

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP
FŐSZERKESZTŐ: FEHÉR DEZSŐ ◇ FELELŐS SZERKESZTŐ: HILF LÁSZLÓ

SZERKESZTŐSÉG: Str. Rimanóczy-u. 4.
KIADÓHIVATAL: Boulevardul Regele Ferdinánd 18. szám.
Telefon-számaink: Szerkesztőség 21. Kiadóhivatal és nyomda . . . 16—52
Fiókkiadóhivatal: Központi Ujságiroda Telefon szám 10-74.

A Vadul Comercial jelentősége a kereskedelmi életre.

A adós és hitelező érdekeinek kölcsönös védelme.

Tegnapi számunkban röviden ismertette a bánsági és aradi kereskedők nagygyülésének érdekesebb mozzanatait, melyek ign élesen rávilágitottak Erdély kommercialis életének sok súlyos bajára. A nagygyülés tárgysorozatának egyik legértékesebb és legérdekesebb pontja dr *Fried* Jánosnak, a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok főtitkárának előadása volt, amit nagy előtanulmányok és a kérdés teljes ismeretével tartott a Vadul Comercialról.

Dr Fried János előadását elejétől végig a legnagyobb figyelemmel kisérte a nagygyülés hallgatósága, mert először alkothatta maguknak a kereskedők tiszta képet a Vadul Comercial lényegéről és tulajdonképeni céljáról, ami alá *nemcsak az üzlethelyiségek védelmének kérdése tartozik, hanem egész komplekszuma mindazon testet és jogoknak, amelyek a gazdasági életben megfelelő javakkal egyenértékűek.* A Vadul Comercial identikus a Franciaországban alakult Fonde de Commerce intézményével, mely korlátozza az adós kereskedőnek azt a jogát, hogy üzletét harmadik személynek szabadon eladhassa s rákényszeriti azt, hogy

az üzlet átruházási szándékát még az üzlet teljesítése előtt a napilapokban való közzététel útján a hitelezőkkel közölje.

S a közzététel minden olyan esetben kötelező, amikor az adós kereskedő nem üzleti vagyonának egy részét, hanem annak universzális összességét, az úgynevezett Fonde de Commercet kivánja eladni, ami alatt az üzleti áru, állványok, a cég, a bérleti szerződés, a vevőkör, szóval mindazon testi és testetlen dolgok tartoznak, amelyek az üzlet folytatásával összekötésben állanak. A hitelező vagy csak tiltakozik az eladási ár ellen, vagy a vevő által ajánlott vételárnál magasabb ajánlatot tehet Ha a hitelező csak tiltakozott, akkor a törvényszék folyamatba teszi a kontinnement eljárást, amely abból áll, hogy megállapítja az eladni szándékolt üzlet státusát és a vevő által kivánt vételárat a hitelezők között aránylagosan osztja. Ha azonban valamelyik hitelező az eredeti vevőnél magasabb ajánlatot tett, úgy a *Fonde de Commerce* nyilvános eladás útjá kerül, amelyen befolyó vételárat a biróság a hitelezők között oszt fel.

A Fonde de Commerce súlypontja az üzlet fekvésében, tehát a vonatkozó bérleti szerződésben van és ebben domborodik ki a kereskedőknek védelme a bérleti jogszonyokat illetőleg. A későbbi törvények a Fonde de Commercenek a hitelezők részére leendő megvédését tovább építette és a hitelezőnek beavatkozási jogot engedélyezett abba a perbe, amely a háztulajdonos és a kereskedő között keletkezett a bérleti szony felmondása tárgyában. A hitelezőnek ebben esetben jogában van a bérlő helyett megfizetni a biróság által megállapitott bérkülönbözetet. A Fonde de Commerce teljes épitését képezi az úgynevezett Loucheur törvény, amely *elveszi a háztulajdonos azon jogát, hogy a helyisége felett szabadon rendelkezhessék,* abból indulva ki, hogy az a kereskedő, aki éveken keresztül tartó munkával ott egy értéket képviselő Fonde de Commercet megalapitott, hozzájárult az ingatlan értékemelkedéshez, őt tehát a jövedelemtöbbletből megilleti az aránylagos rész.

Ez az elv *Joanitescu* képviselő révén belekerült a román köztudatba és a gazdasági követelmények közé. Most a hiányos és megoldásra váró lakbértörvény kiegészitéseképpen fogják alkalmazni, de a kereskedői világ s a modern nemzetgazdaság úttörői minden kereskedelmi ténykedésre kiterjedő, fontos reformot sürgetnek benne.

Dr Fried János előadásából tehát kitünik hogy a Vadul Comerciál mig egyrészt a kereskedők *hitelképességét* erősíti, másrészt a *hitelezők érdekeit* is megvédi. Az a *kereskedő,* akit törvény véd *könnyen kaphat külföldön is hitelt,* viszont az a *hitelező,* aki elsőbbségi jogot nyer az adós fizetésképtelensége esetén annak üzletére — *szivesebben ad hitelt.*

A Vadul Comercialról különben dr Fried János a Kereskedelmi Csarnokban is fog ismertető előadást tartani.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Két és félmilliárddal emelkednek az állami kiadások.

Kétmilliárd lei a köztisztviselők és nyugdijasok sorsának javitására.

Bukarest, november 26. A pénzügyminiszter nyilatkozott a sajtónak az 1925-iki költségelőirányzásról. Saját nyilatkozata szerint a pénzügyminiszternek legfőbb gondja az, hogy az országnak, de különösen a köztisztviselőknek bajait minél tökéletesebb megelégedésre orvosolja, mig a múlt évek költségvetésének gerincét inkább a külföldi adósságok rendezése alkotta. Ha számokban akarjuk kifejezni ezt a viszonyt, megjegyezhetjük, hogy az 1925-ik év folyamára a köztisztviselők és nyugdijasok helyzetének megjavitására *2 milliárd* lei van előirányozva.

Az *Adeverul* a pénzügyminiszter nyilatkozata alkalmából részletesen foglalkozik az új költségvetéssel és annak az aggodalmának ad kifejezést, hogy ez a két milliárd lei egyáltalán *nem fogja olcsóbbá tenni a megélhetést* és nagy baj az, hogy a pénzügyminiszter ezt a két milliárdot a rendkivüli kölcsönök stokkjából akarja kiutalni a köztisztviselők számára, az így előirányzott összeg tehát — „szükség esetén" — *igen könnyen elkallódhatik,* vagy összezsugorodik. Az 1925-iki költségvetési törvény 4. pontja ennek lehetőségét világosan magában foglalja. Ugyancsak aggasztó a pénzügyminiszternek az a kijelentése is, mely szerint ennek a két milliárd leinek felét az állami monopoliumok felemelt árából akarja fedezni.

Mielőtt a pénzügyminiszter az új költségvetést a parlament elé terjesztette volna, vasárnap magához kérette a sajtó képviselőit és előttük részletesen ismertette az új költségvetést. Az 1925-re előirányzott költségvetés *Bratianu* Vintila pénzügyminiszternek már a negyedik költségvetése. A költségvetés ezúttal 31,750,000.000 lei jövedelmet mutat ki és ebből 959,541.231 leit rendkivüli kiadásokra, 250 milliót a rekviráló bonok és kártalanitások kifizetésére és két milliárd leit a köztisztviselők és nyugdíjasok anyagi helyzetének megjavitására irányoznak elő. Egyéb normális költségekre a miniszteri reszortoknak stb. 28,540,458,769 leit irányoztak elő. Ezek szerint a jövő év kiadásai *hétmilliárdötszázmillió* leivel többet tesznek ki, mint a mult esztendő kiadásai, mely összegből — a köztisztviselők segélyén kivül — a CFR betegsegélyző és munkáspénztár alapjára 1,682,885.000 leit, hitel nyitások céljára 514,730.041 leit fordítanak.

A pénzügyminiszter ezeknek a feltárása után a jelenlevő újságírók előtt kimutatta, hogy mikép növekedett évről-évre költségvetésének aktivája. Az újságírók több kérdést intéztek a pénzügyminiszterhez, melyekre az jóakaratúlag felelt. Az újságírók és a pénzügyminiszter beszélgetése több mint két óra hosszan át tartott.

A rekviráló bizottság ideiglenes lakást adott Varró Domokosnak.

Butorozott szoba rekvirálásánál nem várják be a belügyminiszter döntését. A rekviráló bizottság ülése.

Elvi jelentőségű döntést hozott tegnapi ülésén a lakásrekviráló bizottság a butorozott szobák ügyében. *Klein* Dávid, Menházucca 5. szám alatti lakásából a rekviráló bizottság elrekvirált egy butorozott szobát és azt kiutalta egy városi tisztviselőnek. Klein a rekvirálást megfelebbezte, amit a bizottság elutasitott és a felfolyamodást a belügyminiszteriumhoz terjesztette fel.

A tegnapi ülésen Klein képviseletében dr *Faragó* Sándor kérte a bizottságot, függessze föl a határozat végrehajtását, amig a belügyminisztérium döntése megérkezik. A bizottság előadója ellenezte a felfüggesztést, minthogy az erre vonatkozó miniszteri rendelet úgy szól, hogy

csak abban az esetben lehet a rekvirálást felfüggeszteni a minisztérium döntéséig, amikor az egész lakás rekvirálásáról van szó és az illető az uccára kerülne.

A bútorozott szobák rekvirálásánál nem várhatják be a miniszteri határozatot.

Ugyanebben az ügyben egy másik elvi jelentőségü határozatot is megerősitett a bizottság. A városi tisztviselő kérte a 300 lei lakbér leszállitását, miután a szoba hiányosan van berendezve. A bizottság a vonatkozó rendelkezés alapján *elutasitotta a kérelmet,* ugyanis elvi döntés, hogy a rekvirált szobát olyan állapotban kell a lakónak átadni, ahogy a rekvirálás pillanatában volt és nem köteles több bútort adni.

A rosszul sikerült lakásspekuláció.

Mint ismeretes, a rekviráló bizottság a Damjanich-ucca 1. szám alatt levő házban lakást engedélyezett egy közismert nagyváradi román ügyvédnek, aki megegyezett a háztulajdonossal és a volt bérlővel. Egy feljelentés alapján azonban a bizottság arról győződött meg, hogy a *lakásba nem az ügyvéd költözött be, hanem egy Nagybáródról betelepedő család.* A bizottság több ülésen tárgyalta már ezt az ügyet és a legutóbbin úgy döntött, hogy irott bizonyitékokat kell beszerezni arra nézve, hogy a lakás valaha tényleg rekvirálva volt-e.

A tegnapi ülésen beigazolódott, hogy a kolozsvári belügyi államtitkárság határozata

APRÓHIRDETÉSEK

Minden szó egyszeri beiktatása 3 lei, a legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 30 lei.

ELSZAKITHATATLAN KÉK MUNKÁS, VÁSZON ÉS SZÖVET RUHÁK „INDUSTRIA" RUHAÜZEM ORADEA-MARE, CALEA VICTORIEI No. 1.

Legolcsóbban és leggyorsabban **vizumoztat** a Központi Ujságiroda. Telef. 1074

ADÁS-VÉTEL

Elegáns ridikülök, berendezett táskák érkeztek Waldmannhoz.

Használt üzletberendezést vennék. Cimet a Központi Ujságirodába.

Jókai könyveket bármilyen kiadásban, lehetőleg kötve, vennék Cim a Központi Ujságirodában. 1065

Szobatennis, Pingpong és társasjátékok érkeztek Waldmann Ernőhöz.

Friss repedt tojás kapható Kollinernél, Pável-utca 26. 1073

Gyermekjátékok megérkeztek Waldmannhoz.

Olcsó házhelyek a Füzes-ucca végén eladók. Értekezhetni dr Bock ügyvédnél Str. Vulcan (volt Nagy Sándor-u.) 17. 1066

Állást nyer

Tanulóleányt keres a Központi Ujságiroda. Románul tudó előnyben.

Azonnali belépésre keres 2 tagu családhoz mindenest jó bizonyitványokkal. Cim Szt János-ucca 25. 1007-b

Gyermekkocsik érkeztek Waldmannhoz.

Raktárnokot és kiszolgáloleányt keres Heller és Deutsch Bulv. Reg. Ferdinand 20. 1072

Tanulónak könyv- és papirkereskedésben ügyes fiut vagy leányt keres a Központi Ujságiroda.

Szakácsot vagy szakácsnőt keres az 5. Rosiori ezred. Természetbeni lakás, koszt és ruha. Ajánlatok az ezredhez Oradea-Mare küldendők.

Perfect román, magyar, német volt román állami tisztviselő iparvállalatnál állást keres. Cimeket a kiadóba kér.

KÜLÖNFÉLE

Ebéd kosztot adna intelligens család két úri embernek. Cím a kiadóban. 1005

Bőrkabátok átfestését minden színben vállalom felelősség mellett. Lovas-ucca 13. 328

Több évi irodai gyakorlattal biró, jól számoló hivatalnoknő állást keres. Cimet a kiadóba kér. 1061-b

Megnyilt az amerikai Büffé. Reggeli kávé kiflivel Lei 6. Házias ízletes ebéd Lei 22. Kitünö vacsora 18. Sonka, sajt, friss cukrász- és házi sütemény. Reichné Rottenberg Etelka. Baross-ucca 6. szám.

5000 leit fizetek annak, ki 20 éves kereskedelmi gyakorlattal rendelkező egyénnek megfelelő jó állást szerez Cimekre is elmegy. Cim a kiadóhivatalban. 1068

Patkányirtást felelősséggel vállal Kelemen Kálmán, Hevesi-telep 6. Levelezőlaphívásra házhoz jövök, vidékre is. 1069

Remélem tudja már, hogy a Pannoniában **vizumoztat DEUTSCH** a futár. Pontos, gyors és olcsó elintézés!!

Eladó malom vidéken, megélhetést biztosít. Lakások, házhelyek eladók. Megtudható **BÁLINT** mázoló, Várkapu-ucca 3.

Hálószoba berendezés állandóan kaphatók **Sándor Ignác** asztalosnál Kápolna-tér 1. sz.

Legujabb amerikai irógépek SMITH PREMIER 60-as és CORONA kizárólagos egyedárusága-átadó Értekezhetni délután 2—7 óráig Hotel Rimanóczy portásánál

Ha hirdetni akar, forduljon a Központi Ujságirodához

Ön utazik? Forduljon az összes vizum és utazási ügyekben **díjtalan** felvilágositásért a **HAPAG** utazási irodájához Piața Mihai Viteazul (Nagypiactér) 5. I. em. Telefon int. 7—35.

Transilvania (Szent László-tér) étteremben abonoment 900 leitől feljebb kapható. **Kitünő konyha!**

Esőernyő legolcsóbb a készitőnél **Rosenberg Testvérek** N. Iorga (Zöldfa-u) 8. Behúzás gyorsan készül.

Elsőrendü angol és francia úriruhák készülnek *Koller Márkusz férfiszabó üzletében Baross-u. 14.*

Legjutányosabb áron készit **villamosberendezéseket VALFISCH** villamosszaküzlet Zöldfa-ucca 21. sz.

Egy nagy tétel csipkefüggöny **„Márka Siag"** minden szélességben, bőr- és viaszosvászon, Galoschen (sárcipő) **„Márka Wimpassing"**, férfi, nő és gyermekek részere minden nagyságban *a beszerzési áron alul viszonteladók részére kapható* **POLLÁK JÓZSEF** keresk. ügynöknél Cui Strad. Regina Maria 38

Legszebb kostümök és felöltők készülnek Kalla angol női divattermében Szalárdi-utca 8/a sz.

Burgonya sárgarépa, petrezselyem és minden egyéb főzelékfele megrendelésre házhoz szállittatik!!!!! **Victoria rt.** kertgazdaságából Bul. Reg. Ferd. 53. (Gerliczy-palota)

Szőrmeáruujdonság megérkezett, legfinomabb minőségben, logolcsóbban kapható Csapó Tódor szűcsnél Str. Alexandri (Telekí-ucca) 34.

ELEGANS francia és angol férfiruhák és a legelegansabb női angol munkak, u. m. köppeny-kabat, kosztüm úgy hozott, mint saját kelméinkből a legizlésesebb ruhakat készitjük. 292 **Rosenfeld és Vadász** angol úri és női szabók Kolozsvári-ucca 46. sz.

Száraz **cser és gyertyán** gömbfát méterenként 245 leiért házhoz szállít **Schwartz József és fiai** Str. Horia (Báthory) 26. Telefon 15—63.

Gazdaasszonyok! Legfinomabb zománc-porcellán és üvegedények legolcsóbban **FRIEDMANN MAYER**-nél Str. Nicolau Jorga (volt Zöldfa-ucca) kaphatók.

Gazdasszonyok figyelmébe! Megnyilt az új tépőde Zárda-uccán, a zsidó templommal szemben, hol egy LIBATOLL-ért 30—35 leit fizetnek.

Az „Epitési és Telekadás-vételi Részvénytársaság" napi értesitője.

Intézeti helyiség Parcul Traján (Széchenyi-tér) 12. Értesitési idő: d. u. 4—6-ig

Eladó ingatlanok:

Szacsvay-utcán ház átadó szép lakással, tágas, szép műhellyel. — Keresztu. 9 sz. nagy bérház több részben is eladó. — Kertész-u. 12-a több lakással, kerttel. — Calea Victoriei 51-b (dr Lakatos-ház) átadható lakással. — Str. Saguna kétemeletes bérpalota átadható uri lakással. — Str. Berkovits Ferenc-u. 43 sz. ház átadható üzlettel, lakással, mellette levő üres telek külön is eladó. — Str. Berkovits Ferenc-u. 41 erős bérház átadó két szobás lakással. — Str. Maghiara 5. átadó lakással. — Str. Pável 15. alatti ház 3 lakással. — Vámház-u. 61 számu uj magánház elfoglalható uri lakással eladó. — Str. Nicolae Zsiga 42 sz. ház több lakással, akár egészben, akár kisebb részben eladó. — Heltai-u. 6 sz. több lakással. — Pece u. 18 sz. ház 7 lakással, nagy fronttal. — Velencepart nagy raktár, szép lakás, gyári helyiségnek, ipartelepnek nagyon alkalmas. — Kálvária-u. gyönyörü villa 5 szobás szép lakással. — Kálvária u. 64 sz. félemeletes épület több lakással. — Kálvária-u. 34 sz. ház 3 drb egy szobás, egy drb két szobás lakással, kerttel vételár ½ része rajta maradhat. — Vállalatnak alkalmas 16 szoba és mellékhelyiségeiből és egy önálló lakásból kettős épület gyönyörü berendezéssel eladó. Az egész elfoglalható. — Lipót utca 1 alatti ház. Alsó-Nilgesztelep 100-16 ház 8 lakással eladó. — Str. Ciorogariu 8 darab 1 szobás lakással, nagy műhelyel. — Körösoldalon Török-zugban Ötvös Mikály-féle szőllő. — Ipartelep ⅓ emeletes tágas nagy műhellyel, munkásházakkal, 2 hold kiterjedésben. — Templom-utca 19 sz. alatti ház 5 lakással, istállóval. — Str. Alexandru bérház üzlettel, több lakással. — Váradszőllősön 1 hold beltelekkel biró lakó-ház, elfoglalható lakással, istállóval eladó. — Kismagyar u. 27 sz. ház átadó lakással. — Dobrán 2 hold szőllő. 5 hold erdő, 5 hold föld. 2 ház 220.000 leiért eladó. — Fugyivásárhelyen 3 hold szőllő eladó. — Tenkei járásban évek óta fennálló kitünő füszer- és vasüzlet, korlátlan italmérés, kávéház, faraktár lakással átadó. — Teleki utca 9 sz. alatti bérházban tágas pince és raktárhelyiség bérbeadó. — Ujvároson 2 utcára nyiló emeletes bérpalota 11 szép modern lakással. — Nagyszalontán 1 holdas nagy telek, uri szép lakással, irodahelyiséggel, színekkel, bármely ipartelepnek alkalmas. — Nilgesztelepen 1 szoba, konyha (35000 lei kamatmentes kölcsön ellenében, bérfizetés nélkül). Ezenkivül sok ház eladó. Eladó házát vagy üzletét, kihelyezendő pénzét jelentse be intézetünknél.

Nyomatott a Transilvania-nyomda Részvénytársaság könyvnyomdájában Oradea-Mare